

Jönnek a verseim

Sokat nőttem apám szemében, amikor kiderült, hogy néhány versemet nemsokára lehozza egy nagy példányszámú országos napilap. Apám azelőtt is látta, hogy olykor firkálgatok, de nem érdekelte, vagy nem tudta mire vélni. Ha éppen papír volt előttem, mikor a szobámba lépett, úgy tett, mintha semmit nem vett volna észre, vagy talán azt gondolta, hogy hazahoztam a munkát az iskolából. Apám nem valami nagy irodalombarát, mint ahogy a családban – engem is ideértve – senki sem az. Emlékszem, egy picit anyámra is neheztelt, amikor szombat esténként magunkra hagyott a tévé előtt, és elvonult a regényfüzeteivel a hálószobába. A halála után ezeket a fűzött könyvecskéket apám levitte a pincébe, és a régi mosógép dobjába szuszakolta. (Anyám háton fekve olvasott, szemüvegét a homlokára tolva – haragra lobbant, ha haját a szemüvegszár apró csuklói becsípték.) Csak a szakácskönyveket tartjuk fönt, a lakásban.

Attól fogva, hogy szándékosan a konyhapulton felejtettem a rovatvezető válasszlevelét, megváltozott egy-két dolog. Apám nem ostorozott, ha hétvégén későig lustálkodtam az ágyban, nem rágta a fülem, hogy a versenyszférában helyezkedjek el, és nem tett megjegyzéseket, ha a barátnőim telefonáltak: pedig egyikük, aki olyan magas és átható hangon beszél, hogy megfájdul tőle az ember feje, különösen idegesítette őt.

Kérdezte apám, hogy mikor fognak megjelenni ezek a versek. Csodálkozott, hogy nem tudom, mert szerinte a szerkesztőknek ezt okvetlenül a tudomásomra kellett volna hozniuk. Egyébként újabban volt valami szégyellős bumfordiság apám szavaiban, és úgy éreztem, nehezen tudja eldönteni, minek nevezze a verseimet. Néha azt mondta róluk: a műveid, néha pedig azt, hogy költemények. Később inkább csak rákoppintott a szakácskönyv fedelére, amiből kikandikáltak a rovatvezető válasszlevelének csücskei. Apám egyébként azt hitte, azért őriztem meg a levelet, hogy legyen valami biztosíték a kezemben, ha a szerkesztőség esetleg nem tartaná magát az ígéretéhez. Ez nem ígéret, figyelmeztettem apámat. Ezek a dolgok más síkon folynak. (Szégyenkezve gondolok rá, hogy kezdetben el akartam játszani apám előtt a bennfentest, csak mert elfogadták néhány versemet.)

Eleinte apám megvette ennek a lapnak minden egyes számát. Jólesett. Ez az időszak két vagy három hétig tartott, ha jól számolom. Apám elhelyezkedett anyám piros Poäng-fotelében, és két-három részre fejtette a lapot. Nem tudta ügyesen kihajtani az újságot, ahogy a metrón a vele egykorú férfiaktól látta, ezért szétterítette a dohányzóasztalon, és csak azt a köteget vette a kezébe, amit éppen olvasni akart. A politikai tárgyú cikkek felbőszítették, pedig épp csak átfutotta őket. A hosszabb, elemző jellegű írások untatták, ha pedig idegen szavakba ütközött, dühösen ingatta a fejét. Hátrébb lapozott, hogy némán mozgó szájjal bön-

géssze át a kulturális rovatot. Hétvégenként elém tette a „Heti vers”-et, és kikérte a véleményemet. Volt, hogy fölolvastam a visszautasított kéziratok szerzőinek szóló vitriolos üzenetekből. Ezt nem szerettem. Mivel egyszer észrevettem apám arcán valami kárörvendő mosolyt, fölhívtam rá a figyelmét, hogy akár én is ott lehetnék ezeknek a soroknak a címzettjei között. Erre aztán megzavarodott. Láttam, rosszul érinti, hogy korábban esetleg engem is pellengérré állíthattak néhány rosszul sikerült versem miatt. Puhatólózva kérdezte: mióta írogatsz te verseket? Láttam, számolgatni kezd. Apám egyébként korábban nem sok jelét adta, hogy az én szégyenem az ő szégyene volna.

Fűnek-fának elújságotta, hogy hamarosan megjelennek a verseim – ez meghattott. Kiderült, hogy nemcsak az unokatestvéreim tudják, de a szüleik is, akikkel pedig apám mogorva természete miatt évek óta akadozik a kommunikáció. A barátnőimnek is ő kotyogta el. Szomszédasszonyunk, akivel közös a pincerészünk, ugyancsak tudott a dolgról. A liftben azt mesélte, hogy iskolás korában kívülről fújta a Kalevala néhány versét, a lányai pedig szavalóversenyt nyertek. Elért a hír a ház földszintjén működő kávézóba is, ahova néha lejártam, mert apám kávéja – az előregedett piros gumigyűrű miatt – ihatatlan. Az egyik pultosnőt itt szép lassan megszerettem, mert tele volt türelemmel. Csordultig volt vele.

Apámat időnként meglátogatták a horgászbarátai, Méhes Andor meg Kiss Erik. Iszogattak, meccset néztek, aztán az erkélyen, a barátnőim kedvéért beszerzett nyugszékekben aludták ki a sört. Telente a szobában állították föl a székeket. Apám egyszer csak szólt, hogy jöjjenek, mert kérdezni akar valamit. Furcsa volt, mert korábban nem szerette, ha a nyakukra járok. Amikor beléptem a szobába, Erik izgatottan a karfára könyökölt, hasa előtt összefűzte a kezét, és malmozni kezdett (az ujjai összeakadtak). Már volt benne nyomás. Méhes Andor függőlegesen állította a nyugszéke támláját, és nyíltan, barátságosan rám emelte a tekintetét. Mivel gyerekkoromban többször előfordult, hogy a térdére ültetett, és a nadrágomon meg a pólómon keresztül simogatott, attól tarthatott, hogy beárlom apámnak, s ezért mindig kissé tüskésen viselkedett velem szemben. Most viszont fesztelenül hellyel kínált, rám mosolygott. Apám levette lábát a dohányzóasztalról, megköszöri a torkát, és azt kérdezte: van rím azokban a versekben, vagy hát nincsen? A cimborái a számát nézték, mintha azzal gondolkodnék, azzal írnám a verseket, mintha ott születnének a szavak. Feleltem nekik, aztán magukra hagytam őket. Valami addig ismeretlen jóérzéssel töltött el, hogy apám a barátai előtt is elbűszkélkedett a dolgaimmal.

A versekről még a kollégáim is tudomást szereztek. (Úgy tudták, nem hosszúak, de nem is rövidek – egyszóval épp olyanok, amilyenek ők szeretik a verseket.) Kiss Erik lehetett a hírvivő. Apám barátjának a lánya ugyanis ugyanannak az iskolának a felső tagozatos tanulója volt, ahol én tanulmányi ügyintézőként dolgozom. Nem szerettem, hogy ez a lány olykor visszaél a köztünk lévő magántermészetű kapcsolattal, s hogy sok esetben tüntetően, a lehető legtöbb fültanú előtt letegez. Megfigyeltem, hogy szeret a társaságomban mutatkozni a folyosón, szeret hancegni a tanítási szünetek hosszára vonatkozó bennfentes értesüléseivel. Egyébként igen gyatra tanuló volt a Kiss Erik lánya, elálló fülű, cserepes szájú barátokkal, sok igazolatlan hiányzással. Néha láttam őt az irodánk ablakából, amint a haverjaival az iskolával szemközti kapualjban próbálgatja a cigizést.

Nem sokkal azután, hogy kézhez kaptam a rovatvezető levelét, megkísértett, hogy bemártsam apám barátja előtt – de persze elhessegettem az ötletet. Föl kellett ismernem, hogy néha bennem is munkál gonoszság, és ha jobban meggondolom, ezt a felismerést a verseimnek köszönhetem.

Feltűnt, hogy apám most már választékosabban fogalmaz. Nem mintha különösebben jellemző lett volna rá, hogy obszcén szavakkal tűzdelje tele a beszédét. Néha persze káromkodott, mint mindenki más, akinek vágyai vannak, és azt is tudom, mert olykor hallgatóztam a szüleim ajtaja előtt, hogy bizonyos csúnya szavak, főnevek és ragozott igék, amikre anyám ugyan kábán igennel válaszolt, de magukat az obszcenitásokat sosem ismételte el, feltehetően ajzószerként szolgáltak, mikor apám félhangosan, zihálva kimondta őket. Miután viszont apám észrevette a konyhapulton a rovatvezető levelét, és a verseim léte szép lassan gyökeret vert a gondolkodásában, észrevettem, hogy kerüli a pongyola megfogalmazásokat és megpróbál odafigyelni még az ikes igék ragozására is. Ha például a cimborája, Kiss Erik azt találta mondani, hogy iszok valamit, és megyek, apám azonnal kijavította, hogy: *iszommö*. Nem nagy dolgok ezek. Apróságok, de nekem fontosak. Talán a barátai észre se vették, hogy apám megváltozott.

Eltelt egy hónap, és még mindig nem jelentek meg a verseim. Apám előtt úgy tettem, mintha csöppet sem nyugtalanítana a késlekedés. Ha apám az újságot vagy a szerkesztőket szidta – ebben néha kezdett minden mértéket elveszíteni –, dacosan ellentmondtam neki, mintha nem éppen énmiattam tenné. Amikor megjegyezte, hogy *zagyvaságok* meg *bökvversek* töltik ki a szépirodalomnak fönntartott oldalakat, figyelmeztettem, hogy alapjában véve nem tudhatja, milyenek a verseim, és hát fogalma sincs, egyáltalán megütik-e ezeknek a zagyvaságoknak a színvonalát, de ő csak mondta a magáét, mondta. Talán anyám életében láttam utoljára ilyen felindultnak. És hirtelen meglátszott a golyvája is.

A várakozás ötödik vagy talán hatodik hetében apám magához vette a válaszlevelet, kiírta belőle a szerkesztőség telefonszámát, majd kezembe nyomta a telefont. (Ideges volt. Halántékán a verőér egy pár hajszálból álló ősz tincset billegtetett.) Nem sok kedvem volt egy kínos beszélgetéshez, de apám végül meggyőzött arról, hogy nincs abban semmi szégyellni való, ha az ember a sorsát érintő kérdésekről korrekt tájékoztatást szeretne kapni. Kiküldtem a szobából, de a tejüvegen át láttam, hogy hallgatózik. A szerkesztőségi titkár arról tájékoztattott, hogy a rovatvezető házon kívül van, neki pedig sajnos semmit nem mond a vezetéknevem, azon kívül, hogy egy huszadik századi népnymorító nevével azonos. Undok nő volt.

Amikor apámnak beszámoltam a beszélgetésről, ijedten figyeltem, hogyan veszi el az uralmat ön maga és a cselekedetei felett. Korábban, ha bánat érte vagy valaki keresztülhúzta a számításait, csak fölvette a gumitalpú cipőjét, és a temető melletti meredek dűlőúton fölkaptatott az Eper-hegy tetejére. (Ennek a temetőnek az alsó fertályában nyugszik anyám.) Most összeszedte a *szószegő* újság itt-ott heverő számaint, és dühödten miszlikbe tépte őket, majd a nyitott ablakon át a járókelők fejére szórta. Rovarvezető, csúszott ki a száján. Ezek csak versek, csitítottam. Kérleltem: apukám. Gyengéd erőszakkal visszahúztam a szoba belsejébe.

Soha nem gondoltam volna, hogy apám így fog izgulni valamiért, ami költészettel kapcsolatos. Tudomásom volt róla, hogy az egyik barátnőm szülei a gyerekeik arcképét kifüggesztették a hálószobájuk falára. Sokáig, nagyon sokáig irigyeltem az ilyen szülőket. Gyakran eszembe jut ez, mióta egy országos napilap a verseimet közlésre fogadta el.

Apám lassanként leszokott róla, hogy minden egyes nap megvásárolja a lapot, de azért az újságosnál, a kisboltban, a szupermarketekben minden nap átlapozta. Ha rászóltak a boltosok, mert elállta a közlekedőfolyosót, ő csak annyit mondott: a lányom költeményeit keresem. Bolti alkalmazottakkal, távoli rokonokkal, szomszédokkal szemben volt valami újféle, gőgös kimérttség a modorában. Ez öregítette, de jól állt neki. Ha néha elnéztem, amint a szomszédasszonyunkkal kvaterkázik, anyám halála óta először megfordult a fejemben, hogy jót tenne neki egy szerető társ. Egyébként sokat ügyesedett a lapozásban is: az újságot, ahogy kortársai a metrón, két-két ujjal tartotta oldalt, és most már egyetlen határozott mozdulattal képes volt félbehajtani. Meg kell a gerincét törni, mondta. Így.

Beletörődött, hogy a verseim nem látnak napvilágot egyhamar. Látszólag legalábbis elfogadta, amivel nyugtatni próbáltam: bizonyára vannak nálam tehetségesebbek és híresebbek, akik elsőbbséget élveznek, amikor a stószokban álló verseket egy lapszerkesztő hely szűke miatt rangsorolni kényszerül. Megnyugodtam, hogy minden rendben lesz az életünkben. A viszonyom apámmal végül is éppen a verseim miatt indult javulásnak.

Egyszer ugyan rajtakaptam őt, amint az íróasztalom fiókjában kutat. (Térdelnie kellett. A dereka miatt évek óta nem tudott hajolni.) Amikor gyanútlanul rányitottam az ajtót, ijedtében majdhogynem a kezére csukta a fiókot. Talán kételkedett a versek létezésében, talán csak kíváncsi volt rá, hogy végül is milyenek, de nemigen láthatott mást, mint idegen szem számára áttekinthetetlen, anyám tűzőgépével egymáshoz kapcsolt kéziratlapokat – megjelenés előtt álló verseim vázlatát és egymásnak ellentmondó változatait. Attól tartottam, csalódást okozok apámnak, ha megosztom vele a legfőbb félelmemet: soha többé nem leszek képes létrehozni semmit, a zsenyémmé lesz a hatyúdalom. Pedig amikor azok a versek váratlan gyorsasággal, szinte akaratom ellenére megszülettek, úgy tűnt, hogy rátaláltam egy hangra, ami több annál, mint amit azon a hangon megfogalmazok. A rovatvezető legalábbis azt írta erről a hangról, hogy újszerű és érdekes – nem a szívé, de nem is a fejé. Ilyesmiket.

Apám egyébként kívülről megtanulta annak a rovatvezetői levélnek minden egyes sorát – miközben én álságosan úgy tettem, mintha bizonyos fordulatok szöveghű felidézéséhez okvetlenül elő kéne vennem a válaszlevelet. Ha szóba kerültek a verseim, a szekrényosorhoz léptem, és tanácsalanságot tettetve megkerestem a könyvet a rovatvezető levelével. Szégyelltem ezt a színjátékot, de hát sem anyám, sem apám nem tanított meg rá, hogyan viselkedjem, amikor a szerénységre történetesen semmi ok. Igyekeztem megbocsátani magamnak, hogy keresés közben még a mutatóujjamat is végigfuttattam a levél sorain. Tétován.

Jött a hideg zuhany, jönnie kellett. Pedig abban a hitben ringattam magam, hogy apám gondolatai közt a verseimnek most már biztos a helyük. Apám elkezdte

mondogatni, hogy a kézírásom csúnya. Először csak – évődő hangsúllyal – megjegyezte, hogy nehezen olvasható. Egy költő nem írhatna így. Tiszta gondolatok nem születnek macskakaparással. Sőt, mondta egyszer, a szokásos esti söre után. Ha ő egy országos terjesztésű napilap szerkesztői székében ülne, akkor a borítékomat a klapanciáimmal egyetemben úgy, ahogy van, már a címzés láttán bontatlanul a szemetesbe hajította volna. Apámat nem érdekelték a közbevetéseim, s hogy a rovatvezetőnek természetesen a versek gépiratát küldtem. Nem érttem, mi ütött belé. Talán túl sokat ivott, mentegtettem később. Vagy inkább nyomasztotta a feltételezés, hogy a lánya a hírhedt szerkesztői kajánság áldozatává válhatott.

Erről a rosszul sikerült estéről később nem beszélünk. Nem bántam, hogy úgy tűnt, mintha apám még csak nem is emlékezne a durva szavakra. Azt mindenestre megértettem, hogy titokban kétségek gyötrik. Istenem, mibe sodortam őt.

Egy higgadtabb, békésebb időszakra esett aztán a születésnapom. Azt hittem, apám szokás szerint megfeledkezik róla, hogy felköszöntsön, de még ajándékról is gondoskodott. Könyvet kaptam tőle. Becsomagolta krepp papírba, átkötötte háncsszalaggal, az árát pedig lefestette alkoholos filccel. Mindvégig ott állt fölöttem, mialatt a csomagolást bontogattam. Nézte, ahogy belelapozok a könyvbe, ahogy végigböngészem a számozott, lépcsőzetes tartalomjegyzéket, s ahogy aztán a lábjegyzeteket az oldalak alján csalódottan észreveszem. Kemény fedeles, méregzöld könyv volt, egy költészetről szóló úgynevezett *tanulmánykötet*. Még táblázatokat is találtam benne, valamint egy hibajegyzéket, ami a kötetből minduntalan kiesett, mivel maga is hibás volt: fél centivel volt szélesebb a kellesténél.

Nehezen palástoltam, mit érzek, s ezzel valószínűleg megbántottam apámat. De hát azt gondolta, hogy aki verset ír, az megérti, amit versekről írnak? Amikor lecsengett a születésnapom körüli furcsa felhajtás, a kötetet két szakácskönyv közé szorítottam. Később, ha elfogyott a teregetőn a hely, előfordult, hogy a vállfák kampóját rossz lelkiismerettel a tanulmánykötet gerincébe kellett akasztanom. Ha apám észrevette, mit tettem, hol lóg a barackszínű blúzom, hol a hófehér inge, dühösen átdobta a vállfát valamelyik kilincsre.

Föl-le, föl-le. Mióta a verseimet elfogadta az újság, a kapcsolatom apámmal kiszámíthatatlan kanyarulatokban – néma neheztelések és ideges elfogódottságok közt – közeleg valami ismeretlen cél felé. Ha elképzelem, hogy apám kórházba kerül, abban sem lehetek egészen biztos, hogy a legközelebbi hozzátartozórovatba az én telefonszámom kerülne. Butaság, de ilyenkor könnyezni kezdek. Pedig ha nem lennének a verseim, az egymás iránti szeretetet kizárólag az anyámmal kapcsolatos dolgokon keresztül volnánk képesek kimutatni.

Néhanapján azért belelapoztam az ajándékkönyvbe – éjjelente, mikor apám már lefeküdt, vagy ha a cimboráival horgászni ment. Nem tudtam megállni. A tanulmányok szövegét pár soros, így mondják: kurzív betűkkel szedett versrészletek tagolták. Egyszer folytatólagosan összeolvastam a szemelvényeket, és jót mulattam a véletlenül előálló egybecsengéseken, rímeken. Ha egyik-másik verset nem érttem, szerény méretű felkiáltójelet tettem melléjük, mint ahogy elővigyázatosságból az útkarbantartók is póznákat hagynak a beszakadt aszfalt körül. Rájöttem valamire: ha a könyvet kissé távol tartom magamtól, és hunyorgok, a

szövegfolyam hullámozni kezd, mint a kapcsolatom apámmal, és olyan dolgokat vehetek észre benne, mint korábban soha. A szélesebb szöveghasábokat felosztaló szóközfosók közül egyesek sajnos túl korán megszakadtak, mások viszont kisebb kitérőkkel a tisztásokra vezettek, ahol egymagukban, változó sorhosszúságaik esendőségével maguk a versrészletek álltak. Magam előtt is szégyelltem, hogy a láttukra valami becsvágyhoz hasonló fog el: ha a verseim valaha egy költészetéről szóló tanulmánykötet tisztásaira jutnának... Lassanként bánni kezdtem, hogy az ajándékom könyvgerincét csúnyán kikezdte a vállfa.

Aztán rá kellett döbbernem, hogy a kávézó pultosnője, akinek annyi volt türelemből, mint másnak fogakból, feljár apámhoz. Ez úgy az ötödik hónap táján történhetett. Apámék nem titkolták a viszonyukat, de nem kötötték éppen az orromra, hogy összekerültek. Így történt: egyszer korábban értem haza az iskolából, és egy szék alatt megláttam a pultosnő kék papucscipőjét. (Jelek már azelőtt is akadtak: a háncsszalag az ajándékkönyvön, a gondos csomagolás. Vadonatúj, élénkpiros gumigyűrű a rossz kávéfőzőhöz.) Mivel apám önbecsülése éppen az én verseimnek köszönhetően erősödött meg annyira, hogy újra közeledni merjen a nőkhöz, nem igazán tudtam, hogyan viselkedjem vele szemben. A kávézót mindenestre kerülni kezdtem. Apám egy este, felöntve kissé a garatra megjegyezte, hogy mostantól hármásban kellene kirándulni járnunk, s közben erősen átölelt, pedig amúgy nemigen szoktunk egymáshoz érni. Kirándulni, kislányom, moziba, bobozni! Megmondtam neki, hogy ez nem lehetséges, közben így kezezték észrevétlenül kibontakozni az ölelésből.

Egyszer meghallottam, hogy *ejtőzés* közben, összebújva, a verseimről duruzsolnak. Ezekre az *ejtőzésekre* a meglepő gyorsasággal lebonyolított szexuális együttléteik után kerítettek sort. Óvatlanul rájuk nyitottam, mert azt hittem, már túl vannak a dolgon, és láttam, hogy meztelenül, két egymásba illeszkedő félkaréjba görbülve puszognak az újságról, amelyik fél évvel korábban fogadta el közlésre a verseim. Apám feküdt belül, a falnál. Ahogy lábával átkulcsolta a pultosnőt, csepp alakú, fekete szőröcskés vádlija formáját veszve szétnyomódott. Megejtően vékony bal karját a pultosnő széles csípője fölötti völgybe helyezte, a másikat pedig a halántéka alá hajlította, hogy a szája és a pultosnő füle egy magasságba kerüljenek. A pultosnő hasa alatt gesztenyebarnán tenyészett a szőr.

Egyébként nem tartott valami sokáig a viszonyuk. Engem mégis felháborított, hogy éppen egy türelemmel teli nőnek nincs türelme kivárni, míg magához illő társat talál. Figyelni kezdtem az embereket, és lassanként természetesnek tűnt, hogy vannak a vakmerők közt, akik gyáván viselkednek, az okosak közt, akik bután, az engesztelhetetlenek közt pedig olyanok, akik már több mindennel kibékültek életük során. Persze arról is gondolkodnom kellett, hogy aki nem költő, miért ír verseket. Egyébként nem tudom, min veszhetek össze apámék, de nemigen hiszem, hogy a verseimen. Talán megunták egymást, ahogy anyám és apám.

Heteken át nem történt semmi. Legfeljebb valamelyik csatorna riportere mikrofonvégre kapott egy költőt, apám pedig gyöngéd erőszakkal a tévé elé ültetett. Az újságban közölt tiltakozó jegyzékeket, petíciókat, politikai állásfoglalásokat vacsora közben fennhangon felolvasta nekem. Nem kérdezte, akarom-e. Az

egyik listát még ritmizálta is, sőt, gesztikulált hozzá, mintha szavalna, és ez a névsor maga is vers volna. Egyszer, hogy kihangsúlyozza az egyik irodalmár indulatszóra hasonlító, egyetlen szótagból álló nevét, a nyomaték kedvéért az asztalra csapott. Kérdezgetett, hogy mi a véleményem a szóban forgó ügyekről. Tanácstalanul hallgattam. Apám erre azt mondta: nincs rendjén, hogy még nem alakítottad ki az álláspontodat.

Meglátogattuk az unokatestvéreimet, mert gyereke született. Apám a kispesti metrón kiszúrt valakit, aki egy vékonyka zsebkönyvet tartott a kezében. Ez a fiú verseket olvas, súgta a fülembé apám. Nem érte be azzal, hogy átfúrjuk magunkat a tömegen, és szorosán az utastársunk mellett megállva belellessünk a könyvébe, hanem jól hallhatóan a küszöbön álló publikációmról kezdett beszélni, és több ízben, harsogva kimondta az újság nevét. Sokan felfigyeltek apám monológjára, és egy idő után a fiú is kénytelen volt felpillantani a könyvből. Láttam, hogy dühös ránk, és hogy nyilvánvalóan egy kalap alá vesz apámmal. A könyvet lazán, alig elfehérülő ujjbeggyel tartotta a kezében, miközben a páratlan oldal csücskére helyezett mutatóujja már készült a lapozásra. Arra gondoltam, hogy talán ő is ír verseket, és akkor meg kell hogy értse egy apa izgágaságát. Amikor a fiú leszállt, irigykedve néztem utána, mert a verseskötete kényelmesen elfért a dzsekije zsebében. Eszembe jutott, hogy nekem is van egy ehhez hasonló kabátom: még a színük is egyezett. Közben azért tudtam, hogy egy napilap még négyrét hajtva sem férne el a zsebében.

Próbáltam megbarátkozni a gondolattal, hogy a verseim mindörökké egy szerkesztőségi fiókban lesznek eltemetve. A várakozás nyolcadik hónapjában, amikor már egyáltalán nem számítottam rá, hogy valaha is megjelennek, felhívott a rovatvezetőm. Először felajánlotta, hogy tegeződjünk, mert kollégák között állítólag így szokás. Aztán elmondta, hogy a rovat küszöbön álló átalakítása miatt egyelőre nem tudja megbecsülni, mikor jönnek a verseim, végül a lényegre tért: mivel a családnevem egy huszadik századi népnymorítóéval azonos, akinek az áldozatai – az áldozatok leszármazottai – többnyire éppen ennek a nagy múltú lapnak az előfizetői, azt javasolja, hogy keressek magamnak művésznevet. Nem volna szerencsés, ha egy véletlen névazonosság miatt az olvasóik deportálásokról gondolkodnának a verseim helyett. Megköszöntem, hogy őszinte volt hozzászám, és megígértem, hogy megfontolom a dolgot. Röviden beszéltünk, tárgyilagos hangon.

Amikor apám meghallotta, miről van szó, kiabálni kezdett. Azt mondta, hogy ha anyámnak nem derogált felvenni ennek az állítólagos népnymorítóéval azonos nevét, akkor se én, se egy rovatvezető, se a népnymorító áldozatainak a leszármazottai ne finnyáskodjanak. Még ha egyenes ági leszármazottai volnánk is ennek a népnymorítóéval azonos nevűnek, akkor se állíthatná senki, hogy mi magunk népnymorítók vagyunk. Végül is igaz volt. Mindenesetre az anyámra való hivatkozással elbizonytalanított.

A barátnőim, a munkatársaim hiába kérdezgettek, mi bajom. Minden távoli volt, megfoghatatlan, idegen: a verseim, a nevem. Anyám – akinek a regényfüzetei a pincében dohosodnak. Méhes Andor régi simogatásai. A despota, akinek apám tudomása szerint nem hatvanezer, hanem csak alig több mint tizenkétezer

ember vére szárad a lelkén, ha ugyan lehetséges a lelket olyasmire használni, mint egy kemény fedelű, méregzöld tanulmánykötetet. Úgy éreztem, minden erőmet felemészti a várakozás és az ebből fakadó félreértések. De aztán eszembe jutott egy apróság, ami segített visszanyerni a lelkerőmet: annak a tanulmánykötetnek az egyenes, finom metszésű, mértéktartó betűi, és gyorsan összeszedtem magam. Megírtam a rovatvezetőnek, hogy megtartom a nevem.

Feljöttek hozzám a barátnőim. Minden lében kanál, életre való, gyilkos humorú csajok – ezt mondjuk magunkról, mikor összedugjuk a fejünket. Papírt hoztak, hogy legyen min írnom, meg süteményeket. Ültünk a napozószékekben, amit néhol kiegészített apám cigarettája, és hagytam, hogy kedvükre kérdezzessenek.

Fogok-e pénzt kapni a verseimért, faggatott egyikük. Egy másik barátnőm – az, amelyiknek magas, sipító hangja van – azt javasolta, hogy legközelebb pár szavas sorokba tördeljem a munkáimat, mert a lapok sorra fizetnek, nem karakterre. A harmadik barátnőmet, akit óvodás korom óta ismerek, mivel anyáink a kilencvenes években közeli barátnők voltak, az érdekelte, hogy élek-e hasonlatokkal a verseimben, ahogyan Petőfi Sándor meg a többiek. Amikor a biztonság kedvéért végigmormoltam magamban mind a három versemet, majd tiszta lelkiismerettel azt feleltem neki, hogy élek, de ritkán, finoman remegni kezdett a barátnőm szája, és mindaddig, amíg magam is mosolyogni nem kezdtem, hiábaváló küzdelmet folytatott az egyre inkább elhatalmasodó nevetéssel. Hogy semmi esetre se hihesse, megbántott, gyorsan előálltam egy tartós barátságokról szóló hasonlattal. (Szerepelt benne egy élő növény szívós gyökérzete.) A barátnőim azonnal vették a lapot. Akkor aztán szabadjára engedték a fantáziánkat, és mindaddig, amíg apám meg nem zavart minket, a munkahelyi gondokról, a közlekedési bosszúságokról meg a mindhármunk számára ellenszenves politikai acsarkodásokról kizárólag hasonlatokban beszéltünk. A barátnőim a térdüket csapkodták, kipirultak a nevetéstől, néhány csepp nyálam cigányútra ment. Rég mulattunk ilyen jól, és ezt a publikációmnak köszönhetem.

Pár hét múlva az undok szerkesztőségi titkár e-mailben értesített, hogy másnap megjelennek a verseim. Nem tudom, hogy kis híján egy év várakozás után éreztem-e egyáltalán örömet. Annyi mindenben mentünk keresztül apámmal, együtt és külön. Annyi minden történt velem ezekben a hónapokban.

Egyelőre nem szóltam senkinek. Úgy terveztem, hogy még kora reggel, munka előtt leszaladok a boltba, és veszek néhány példányt a lapból. Az egyik újság természetesen apámé lesz, amit egy friss baracklekváros ökörszem kíséretében a konyhapulton hagyok. A másik a barátnőimé. Ha akarják, az iskolai gépen majd lemásolom a kulturális rovat második oldalát, ahol az arcképem és egy szűkszavú életrajz is szerepel. A harmadik példányt Méhes Andornak adom, hogy végre megnyugodjon: a verseim nem simogatásokról szólnak. A negyedik újság természetesen az enyém lesz, egyet pedig váratlan helyzetekre tartogatok. Egynek maradnia kell.